

ELS RECORDATORIS DE PRIMERA COMUNIÓ COL·LECCIONATS PER L'ALTAFULLENC SALVADOR GATELL GAVALDÀ (1906-1936). SEGONA PART

Salvador Anton i M. Teresa Balaguer

Resum: Una altra petita mostra de representacions d'estampes de la primera comunió de nens i nenes d'Altafulla conservada per Salvador Gatell Gavalrà. Contemplació i aproximació al contingut d'unes imatges il·lustrades artísticament.

Paraules clau: Recordatoris, iconografia, il·lustracions, primera comunió, Altafulla, Salvador Gatell.

Abstract: Another collection of First Communion cards from Altafulla boys and girls kept by Salvador Gatell Gavalrà. Observation and approach to the contents of artistically illustrated images.

Key words: First Communion, cards, iconography, illustration, First Communion, Altafulla, Salvador Gatell.

Introducció

Als Estudis Altafullencs de l'any passat es va publicar un recull d'estampetes de primera comunió de començaments del segle XX que pertanyen a la col·lecció particular del soci Salvador Gatell¹. En van quedar al calaix unes quantes que per raons d'espai no s'editaren i que s'han portat a la impremta amb aquest nou volum.

Son dinou estampetes. Set en blanc i negre i dotze en color. Dotze estan redactades en català i nou en castellà. Els anys límit son 1906 i 1935. De 1906, només n'hi ha una, és de Teresa Sanromà Elias. De 1913, també només una, de Rosita Balcells

¹ L'article apareix signat, a causa d'un mal entès, únicament per M. Teresa Balaguer, però l'autoria és doble: d'ella i de Salvador Anton.

Recasens. N'hi ha dues de 1920, dues més de 1924 i tres de 1925. Dues de l'any 1929, una de 1931 i una altra de 1932. Dues de l'any 1933, tres de 1934 i finalment, una de 1935 i una de 1936.

Els cognoms de les nenes i els nens són els següents:

Balcells Recasens	Pijuan Bargalló
Blanch Ribé	Ramon Bové
Boronat Coll	Ramon Casas
Boronat Recasens	Ramon Pros
Busquets Planas	Rovira Mateu
Gatell Inglès	Royo Sendra
Inglès Pijuan	Sanromà Elias
Llorach Ramón	Solé Homs
Martí Marqués	Vilaró Ramón
Pijoan Ballesté	

Comentari artístic

Continuem analitzant una altra petita mostra de representacions en aquest segon lliurament d'estampes de primera comunió, en aquest cas, pertanyents a un període de temps comprés des de l'any 1906 fins a l'any 1936.

És interessant veure com, amb petits canvis en el contingut de les imatges plàstiques i de la seva iconografia, es pot fer una narració tan diversa del relat eucarístic. La importància i la serietat del moment es pot observar en moltes d'aquestes estampes, on la il·lustració escollida és d'una clara influència renaixentista i neoclàssica, i la geometria i la perspectiva són la base per dotar de força la composició i l'expressió de les imatges dibuixades dins de l'espai. En altres estampes, veiem clarament com la influència és francesa, amb l'ornamentació de flors, vegetals, i sanefes que acompanyen les figures i les escenes il·lustrades, majoritàriament de l'estil "Art Nouveau", pintades amb colors dolços difuminats i tons càlids.

D'aquest recull d'estampes en tenim que estan impreses en format vertical amb el text al darrera i marges retallats; dues, són díptics amb el text a l'interior i una d'horitzontal amb el text al darrera en vertical; aquesta en concret, d'una gran bellesa plàstica i compositiva, d'extrema sensibilitat i profunda emoció, amb dos extrems de foscor i ombres, els quals reforcen l'escena central, on Jesús apareix embolcallat per una llum difuminada, creant una atmosfera de santedat, i destacant en clar contrast una nena a punt de rebre l'eucaristia de les mans del Salvador, amb el rostre il·luminat per la transcendència del moment, el calze i unes flors que destaquen per la seva blancor, completen la composició cromàtica de l'escena, amb tota una gamma càlida de sèpia fins quasi negre.

Amb sèpia, gris, negre i daurat tenim composicions d'un estil renaixentista on veiem Jesús amb els dotze apòstols a punt per donar l'eucaristia; així mateix i amb un dibuix ple de realisme també veiem a sant Joan recolzant el seu cap damunt el cor de Jesús.

En aquest segon lliurament, tornem a veure com la il·lustració i el text s'acompanyen i es corresponen, donant llum a l'enteniment; és important la llegenda —en llatí, espanyol i també en aquest cas en català— juntament amb els dibuixos, amb independència de la personalitzada inserida en la part posterior, llegendes filigranades pròpies de la crisografia o art de l'escriptura diluïdes en or o argent.

Ego sum Pastor bonus, és la idea del Bon Pastor glossada musicalment en el cant gregorià de diverses peces, il·lustració de colors suaus i molt càlids on llegim aquesta frase sota la imatge de Jesús acompanyant i protegint els seus anyells fidels.

Ecce Panis Angelorum, "Aquest és el pa dels Àngels" escena il·lustrada on els àngels de la guarda acompanyen els infants davant Jesús o del sagrat calze per rebre l'eucaristia entre garlandes de flors i raïm, amb túniques turquesa, colors lluminosos i nets dins de sanefes i filets daurats

Hic est panis de Coelo descendens, "Aquí està el pa que baixa del Cel", tendra escena en un jardí on l'Infant Jesús dona l'eucaristia a un àngel.

En el grup d'estampetes de primera comunió n'hi ha una en particular de la que faré una ressenya de contingut religiós, més que no pas de tipus artístic, on l'escena i la narració de la il·lustració ens mostren i parla del *Fets dels Apòstols*, segons els qual els Dotze, encara units a Jerusalem, van sentir a dir que Samària (una regió muntanyosa de l'antiga Judea ubicada a la part central del Regne d'Israel) havia acceptat la paraula de Déu; llavors van enviar a Pere i a Joan, els quals baixen i oren per ells per a què *rebessin l'Esperit Sant* car encara no havia descendit damunt de cap d'ells, únicament havien estat *batejats* en el nom de Jesús. Llavors els hi imposaven les mans i rebien l'Esperit Sant.

(Hch8, 14-17; cf.1, 5; 2, 38)

La imposició de les mans per part dels Apòstols per transmetre el *do de l'Esperit*, que els *Fets* anomenen també el *do de Déu*.

(Hch8, 20; cf.2, 38; 10, 45; 11,17; cf. Lc11, 9-13)

Per acabar, no podem negar que, des d'un punt de vista cultural, i en tots els moments de la vida social i cultural, la imatge plàstica juga sempre un paper molt important. Aquest moment de transcendència i amb un coneixement del fet religiós eucarístic, pot quedar enriquit per la contemplació i per l'aproximació al contingut d'unes imatges il·lustrades artísticament.

